

7. Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten

Opdrachtgever	OCW
Projectaannemer	SBB
Projectleider	Nog te bevestigen
Contactpersoon	Lisette van Loon
Start en einde deelproject	Fase 1: juni 2012 - oktober 2013 Fase 2: november 2013 - juni 2014

Versie beheer

Versie	Auteur	Datum	Opmerkingen
Versie 2.0	Janneke Voltman	31 januari 2013	n.v.t.
Versie 3.0	Lisette van Loon	23 april 2013	Toevoeging fasering en go/no-go na fase 1
Versie 3.1	Lisette van Loon / Janneke Voltman	26 april 2013	Definitieve afstemming met beoogd projectleider volgt
Versie 3.2	Janneke Voltman	29 april 2013	Opmerkingen OCW verwerkt

1. Inleiding

In het voorjaar van 2012 heeft de MBO Raad een projectvoorstel gepresenteerd gericht op het stimuleren van de kwaliteit van examinering in het mbo genaamd 'Focus op standaarden in Examinering'. Vijf deelprojecten uit dit plan zijn gericht op de ondersteuning van onderwijsinstellingen bij examinering, één deelproject is een initiatief van Excenter.

Bij de deelprojecten 6. Sectorale examenstandaarden en 7. Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten spelen sociale partners een nadrukkelijke rol. Deze projecten vallen daarom onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het onderwijs en het bedrijfsleven binnen SBB. Deelproject 7 is in dit projectplan nader uitgewerkt.

2. Context

Uit rapporten van de Onderwijsinspectie blijkt dat de examens in het mbo nog een verbeterslag nodig hebben. Deze conclusie leidt tot een gezamenlijke zorg van beroepsonderwijs en bedrijfsleven binnen SBB om samen tot verbetering te komen.

Het toewerken naar één transparante en dekkende infrastructuur van examenproducten en -diensten is één van de mogelijkheden om de kwaliteit van mbo-examens verder te verhogen. SBB benadrukt echter dat dit nooit een doel op zich mag zijn en evenmin een verplichtend karakter mag hebben. Samenwerking bij ontwikkeling of validering van examenproducten is een logisch vervolg op de samenwerking tussen sectoraal onderwijs en bedrijfsleven die al enige jaren groeiend is op het terrein van examinering. Het huidige aanbod van examenleveranciers en hun producten en diensten is al grotendeels in kaart gebracht. De landelijke infrastructuur rondom examinering moet zodanig zijn, dat het aanbod van examenproducten zichtbaar wordt of wordt ontwikkeld. Op die manier hebben onderwijsinstellingen, in overleg met de bedrijven waarmee zij samenwerken, de mogelijkheid om op vrijwillige basis te kiezen uit een gevarieerd aanbod aan gevalideerde instrumenten.

Door het creëren van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en bedrijfsleven voor de examinering is in pariteit duidelijk hoe de examinering in het mbo vorm en inhoud moet krijgen. Met als doel de kwaliteitsborging en het voldoen aan Inspectiestandaarden. Met als winst voor de student een diploma met goede kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt, of vervolgonderwijs.

3. Doelstelling

Deelproject 7 'Samenwerking t.b.v. infrastructuur exameninstrumenten' is gericht op het bevorderen van kwaliteit en standaardisering in de examens in het middelbaar beroepsonderwijs door samenwerking bij de ontwikkeling, vaststelling en validering daarvan te stimuleren. De uitvoering blijft decentraal en de verantwoordelijkheid voor examinering blijft bij de onderwijsinstelling.

Het deelproject bestaat uit twee fasen. De eerste fase moet leiden tot een advies aan het bestuur SBB. De uitwerking van de vervolgpunten in de tweede vindt plaats na een positief besluit van het bestuur SBB en goedkeuring door OCW. De doelstellingen per fase zijn hierna geformuleerd.

3.1. Fase 1: In beeld brengen van witte vlekken in examenproducten en de samenwerking van onderwijs-bedrijfsleven daarbij

- Inventarisatie van examenaanbod in het mbo met als doel het vaststellen waar het aanbod nog ontbreekt (met name met het oog op examens voor specialistische/kleine beroepen);
- Analyse van de samenwerking onderwijs en bedrijfsleven bij ontwikkeling, vaststelling en uitvoering van examens in het mbo;
- In beeld brengen van knelpunten en ondersteuningsmogelijkheden voor kwaliteitsverbetering samenwerking exameninstrumenten;
- Advisering SBB en OCW voor uitwerking stimuleringsplan; go/no-go besluit over fase 2.

Het aanbod van examenleveranciers en hun producten en diensten is de afgelopen jaren grotendeels in kaart gebracht. Daaruit komt nadrukkelijk naar voren dat onderwijs en bedrijfsleven elkaar in een aantal sectoren al gevonden hebben op het vlak van ontwikkeling en validering van examenproducten. SBB vindt dit een positieve ontwikkeling, die gestimuleerd en ondersteund moet worden.

Daar waar onderwijs en bedrijfsleven elkaar nog niet gevonden hebben rondom examinering en dit wenselijk is, kan een steun in de rug welkom zijn. Op basis van huidige samenwerkingsinitiatieven, gebruik makend van de inzichten van examenleveranciers als STEM, Examenwerk, Stichting Praktijkleren en het Consortium Beroepsonderwijs, wordt geanalyseerd hoe onderwijs en bedrijfsleven ondersteund kunnen worden om initiatief te nemen tot samenwerking. Belangrijkste vraagstuk daarbij is wat de redenen kunnen zijn dat er in de infrastructuur 'witte vlekken' zijn. Is er in het geheel geen aanbod, weten onderwijs en bedrijfsleven elkaar niet te vinden of kiezen onderwijsinstellingen er bewust voor om zelf examens te ontwikkelen? Als de behoefte er is, hoe kunnen we ervoor zorgen dat de witte vlekken worden ingevuld?

Het is hierbij van belang goed voor ogen te houden dat het om een broos samenwerkingsproces gaat, dat gemakkelijk in de kiem kan worden gesmoord. In alle fasen van het proces van kwalificeren en examineren moeten afspraken op elkaar afgestemd zijn. Voorwaardelijk voor het uit te voeren onderzoek is een eerlijk speelveld voor aanbieders van examenproducten, waar geen verstoring van de markt is. Samenwerking bij de ontwikkeling, validering en eventuele inkoop van examenproducten komt altijd tot stand, en heeft pas effect, op basis van vrijwilligheid en vertrouwen. Uitgangspunt is dan ook dat de afname van de bepaalde examenproducten nooit een verplichting wordt. SBB zal aan het einde van fase 1 een advies uitbrengen, op basis waarvan OCW een go/no go-besluit kan nemen voor het vervolg in fase 2.

3.2. Fase 2: Realisatie stimuleringsplan samenwerking onderwijs-bedrijfsleven

- Nader uitwerken stimuleringsplan op basis van het aan het eind van fase 1 opgeleverde advies;
- Ontwikkelen van een voorziening voor het, wanneer nodig, verder stimuleren van samenwerking rondom examinering tussen onderwijs en bedrijfsleven;
- Ontwikkelen van een manier om de validering van door onderwijsinstellingen ontwikkelde examenproducten te regelen;
- Waardering geven aan sectoren waarin samenwerking (soms al jaren) tot grote tevredenheid van beide partners verloopt;
- Versterken van initiatieven in sectoren waarin de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven versterkt kan worden en / of waarin nog een kwaliteitsslag gemaakt kan worden.

Voorwaarde voor de uitvoering van fase 2 is het go/no go-besluit aan het einde van fase 1. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en advies uit fase 1 en na goedkeuring door OCW zal SBB een uitvoeringsplan uitwerken in overleg met het onderwijs en bedrijfsleven. Het doel is om een

voorziening in te richten ter bevordering van samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven bij (landelijke) validering van (eigen) exameninstrumenten. Bij voorkeur worden deze producten ook breder beschikbaar gesteld, zodat examenproducten op meer plekken kunnen worden gebruikt.

De wens die leeft is om nieuwe initiatieven vanuit de sectoren te stimuleren en ondersteunen, waarbij aansluiting bij reeds bestaande voorzieningen zoals samenwerkingsverbanden bevorderd wordt. Een stimuleringsplan zal daarom ten minste twee invalshoeken hebben: faciliteren van kleine opleidingssectoren die weinig slagkracht hebben om zelf een aanbod ontwikkelen (met kennis, bijv. via een website en met middelen), en een onafhankelijke borging van kwaliteit vanaf het begin van het traject. Vraagstuk daarbij is dat de stimulering een zodanige vorm krijgt, dat goede initiatieven beloond worden zonder dat de gelijkwaardigheid van het speelveld voor alle aanbieders teniet wordt gedaan.

4. Activiteiten

SBB wil nader onderzoeken in hoeverre de infrastructuur van examenproducten voor het mbo aansluit bij de behoeften en wensen van onderwijs en bedrijfsleven. Daarnaast zal SBB onderzoeken hoe de samenwerking van onderwijs en bedrijfsleven bij examens op dit moment vorm krijgt en adviseren hoe deze samenwerking kan worden gestimuleerd. Draagvlak onder zowel onderwijs als bedrijfsleven voor dit advies is cruciaal voor het succes van het vervolgtraject.

SBB ziet de ontwikkeling, vaststelling en validering van examenproducten als een gedeelde taak van beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Dat kan worden belegd bij examenstichtingen waar er inmiddels al verschillende van bestaan, of anders bij paritaire commissies. Gezamenlijk moeten zij garant (willen) staan voor de kwaliteit van examenproducten - hetzij ingekocht bij examenleveranciers, hetzij door instellingen zelf ontwikkeld.

Activiteiten voor de eerste fase zijn:

- Inventariseren van het examenaanbod in het mbo en voorbeelden van samenwerkingsverbanden rondom examinering;
- Onderzoeken of de infrastructuur van examenproducten voldoende dekkend is of, en zo ja waar, actie nodig is;
- Analyseren wat de rollen en verantwoordelijkheden van onderwijs en bedrijfsleven bij de ontwikkeling, vaststelling en validering van examens zijn en of dit voldoende is geborgd in de onderwijsstructuur;
- Vaststellen van de probleemstelling op basis van de uitkomsten van de inventarisatie en analyses;
- Adviseren bestuur SBB en OCW over mogelijke scenario's voor het vervolg.

Activiteiten voor de tweede fase zijn:

- Uitwerking stimuleringsplan op basis van het in de eerste fase opgeleverde advies;
- Ontwikkelen van een voorziening voor het, wanneer nodig, verder stimuleren van de samenwerking rond examinering tussen onderwijs en bedrijfsleven;
- Promoten van goede voorbeelden en versterken van bestaande initiatieven.

Voorwaarde voor de uitvoer van fase 2 is het go / no-go besluit aan het einde van fase 1. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek naar de beschikbaarheid en de behoefte en na goedkeuring door OCW zal SBB een uitvoeringsplan uitwerken waarin de activiteiten voor fase 2 worden geformuleerd.

5. Projectorganisatie

5.1. Projectstructuur

SBB

SBB is initiatiefnemer en opdrachtnemer van het project. SBB heeft een projectleider aangesteld die verantwoording aflegt aan de interne opdrachtgever. De verantwoordelijkheid en de regie liggen bij SBB: het bureau SBB voert uit, het bestuur SBB is verantwoordelijk na afstemming met de thema-adviescommissie Kwalificeren en Examineren.

Projectgroep

De projectleider wordt inhoudelijk ondersteund door de projectgroep die maandelijks bij elkaar komt. De projectgroep bestaat uit een projectleider en twee leden vanuit SBB. Waar nodig wordt de projectgroep ondersteund door een interne en/of externe deskundige. De projectgroep heeft geen vaste samenstelling. Afhankelijk van de fase van het project zullen projectleden worden betrokken.

Klankbordnetwerk

Voor inhoudelijk advies zal gebruik worden gemaakt van de deskundigheid van vertegenwoordigers van het scholenveld, bedrijfsleven en de kenniscentra.

Onderzoek

De analyses zullen worden uitgevoerd door SBB in samenwerking met een nog aan te trekken externe onderzoeker.

5.2. Projectevaluatie

SBB rapporteert de resultaten aan OCW na afloop van de activiteiten van fase 1 (oktober 2013). Op basis van deze resultaten wordt een beslissing genomen over fase 2 van het project. De financiële afrekening en administratieve verantwoording vinden plaats via de MBO Raad die hiertoe een projectleider heeft aangesteld bij MBO Diensten.

5.3. Communicatie

Het project is een deelproject van "Focus op standaarden in Examinering" en heeft een relatie met de overige deelprojecten. Waar mogelijk zal de projectleider afstemmen met de projectleiding bij MBO Diensten.

Er zal periodiek overleg gevoerd worden met OCW, de subsidieverstrekker, over de nadere uitwerking van dit deelproject. Ook zal continue afstemming plaatsvinden met de MBO Raad, Excenter en stakeholders rond de overige examineringsprojecten. Daarnaast zullen de uitvoerende partijen worden geïnformeerd en geïnstrueerd.

Tevens zal op de website examineringmbo.nl en de website van de SBB de stand van zaken worden bijgehouden en volgt er een e-nieuwsbrief als onderdeel van het totale project Focus op standaarden in examinering.

5.4. Succesfactoren

- Verschillende beelden en visies op thema's rond examinering
- De invulling van de rollen en de verantwoordelijkheden moeten helder zijn en stakeholders in het veld moeten het hier over eens zijn.
- Draagvlak creëren binnen onderwijs en bedrijfsleven

- Duidelijkheid over de exacte knelpunten voor kwaliteitsverbetering bij de samenwerking exameninstrumenten en de mogelijke oplossingen hiervoor.

6. Resultaten en planning

	Resultaten	Toelichting	Wanneer
7	Bijgesteld projectplan bij OCW		30 april 2013
7.1	Inventarisatie examenaanbod en stimuleringsmogelijkheden	Vaststellen 'witte vlekken' en mogelijkheden voor (meer) samenwerking onderwijs/bedrijfsleven	Mei-juni 2013
7.2	Analyse rol en verantwoordelijkheden onderwijs en bedrijfsleven bij ontwikkeling, vaststelling en validering van examens	Projectleider/projectteam i.s.m. externe onderzoeker	Mei-september 2013
7.3	Vaststelling op te lossen knelpunten	Op basis van inventarisatie en analyse (1 en 2), met draagvlak onderwijs en bedrijfsleven	Oktober 2013
7.4	Advies voor bestuur SBB over vervolgstappen	Op basis van analyse en beschrijving (1 en 2) Met draagvlak onderwijs en bedrijfsleven	Oktober 2013
7.5	Afronding fase 1, besluit OCW go/no go	Op basis van advies en besluit bestuur SBB (4)	Eind oktober 2013
7.6	Uitvoeringsplan uitwerken (na positief besluit OCW)	Afhankelijk van advies aan bestuur SBB en besluit	November 2013
7.7	Uitvoeren activiteiten fase 2	Activiteiten worden nader uitgewerkt in het uitvoeringsplan	Vanaf december 2013